

Sinopsa concernent la revisiun parziala dalla constituziun digl cumegn da Surses

La sinopsa (survista cumparativa) cumpareglia igl text valevel dallas singulas disposiziuns dalla constituziun (colonna «versiun actuala») cun las propostas da midada fatgas dalla suprastanza communal ainten la colonna «proposta revisiun parziala».

La colonna «varianta» cuntigna en'alternativa pussebla tg'è bagn neida discutada dalla suprastanza communal, tgi è pero neida refusada unanimamaintg u angal neida sustigneida d'ena minoritad dalla suprastanza. Per muteivs da trasparenza e per manar la discussiun an moda diversifitgeida, vignan chellas pussebladads da variantes er preschentadas. (An connex cun la varianta «parlamaint communal» e cun la varianta dall'installaziun digl referendum obligatoric per igl decret da leschas communalas cumpareglia las explicaziuns aint igl messadi per la radunanza d'orientaziun agiunto).

Las explicaziuns ainten la colonna «remartgas» sa refereschan – noua tg'è noto navot oter – alla versiun tenor la «proposta revisiun parziala».

Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
I. Determinaziuns generalas				
Igl cumegn Art. 1	Igl cumegn da Surses è ena corporaziun territoriala digl dretg public. Ella sa cumpona dallas persungas sesentas segl sies territori e cumpeglia igls suandonts cumegns actuals: Beiva, Cunter, Marmorera, Mulegns, Riom-Parsonz, Salouf, Savognin, Sur e Tinizong-Rona.			

Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	<i>Remartgas</i>
Autonomia Art. 2	<p>Ainfra igls cunfegns dalla legisla-ziun dalla confederaziun e digl cantun sottastat agl cumegn igl dretg d'administraziun autonoma.</p> <p>Aint igl rom dalla sia cumpetenzza legala exequescha igl cumegn la suveranidad da tottas persungas e tgossas tgi sa cattan segl sies territori.</p>			
Pensums A. An general Art. 3	<p>Igl cumegn adamplescha igls pensums tgi sa dattan ad el per igl bagnstar dalla generalitad.</p> <p>El promova igl svilup cultural, linguistic ed economic, igl bagnstar social e general digls sies abitants scu er igl mantigna-maint direvel dalla basa da veiver natural.</p> <p>El relascha las leschas e las ordinaziuns basignevlas.</p>			

Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	<i>Remartgas</i>
B. Excorporaziun Art. 4	Igl cumegn pò surdar l'execuziun da pensums definias a corporaziuns, instituziuns, fundaziuns da dretg public u a privats e sa participar a talas.			
Lungatg uffizial Art. 5	<p>Lungatg uffizial e da scola digl cumegn è igl rumantsch.</p> <p>Considerond igl prancepi territorial, fixo ainten la constituziun communal e federala e risguardond la structura linguistica tradiziunala, vala per igl territori digl cumegn actual da Beiva ena schliaziun speziala. Ultra da chegl valan las determinaziuns dalla lescha da lungatgs cantunala.</p> <p>Las autoritads digl cumegn on da procurar tgi nigns appartenents dad ena cuminanza linguistica u l'otra vignan disfavorisos u sclos dalla col-laboraziun politica perveia digl lungatg.</p> <p>Igl adiever digls lungatgs aint igls divers sectours vign reglo ainten ena lescha respectiva.</p>			

Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
Egualitad dallas schlattagnas Art. 6	Denominaziuns da persungas e funcziuns ainten chella constituziun sa refereschan a tottas dus schlattagnas, schinavant tgi sa resulta navot oter digl senn dalla constituziun.			
Abilitad da votar Art. 7	Abels da votar èn tottas persungas tgi on cumplania igl 18avel onn. Exclus digl dretg da votar e dad eliger èn persungas tgi èn sot curatella cumplessiva perveia dad inabilitad da giuditgier permanenta u tgi vignan representadas dad en mandatari.			
Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
Dretg da votar Art. 8	Igl dretg da votar an fatgs comunals on igls burghes svizzers domiciliias aint igl cumegn scu er las persungas digl exterior, tgi disponan d'ena lubientscha da domicil C, abiteschan ed èn annunztgias sainza interrupziun an total aglmanc 5 onns aint igl cumegn da Surses. Igl taimp da domicil aint igls anteriours		<i>An connex cun igl dretg da votar per burghes esters è nia examinò, schi savess neir tscharneida ena formulaziun pi generala tgi «esters cun lubientscha da domicil C, tgi èn domiciliias ed annunztgias aglmanc 5 onns sainza interrupziun aint igl cumegn» (er la lubientscha da dimora digls burghes digls stadis commembers dall'Uniun europeica EU/Associaziun europeica da commerzi liber AECL vala per tschintg onns). Cunchegl tg'igl cumegn ò gio introduia igl dretg da votar per persungas estras, vogl cò angal per la dumonda, cun tge preteisas tgi saptga neir fatg adiever da chegl resp. schi possessour/As dalla lubientscha B saptgan er obtigneir igl dretg da votar an fatgs digl dretg communal.</i>	

	cumegns digl Surses vign er chinto.		<p><i>Cun la lubientscha da domicil (lubientscha C) tgi vign concedeida a persungas estras siva d'ena dimora da tschintg resp. diesch onns an Svizra, vign per gronda part do igl madem status giuridic ad en burghes ester scu ad en burghes svizzer. Da prancepi vign el angal exclus digls dretgs politics e digls dueirs militars. Perancunter sa trac-tigl tar igls esters tgi disponan d'ena lubientscha da dimora (lu-bientscha B) da persungas tgi stattan a pi lunga vista an Svizra per en scopo spezial cun u sainza activitad da gudogn.</i></p> <p><i>Persungas cun la lubientscha da domicil (lubientscha C) on damai ena relaziun bler pi strètga cun las relaziuns svizras tgi chels cun la lubientscha da dimora (lubientscha B). Er ena cumparaziun cun las regulaziuns ainten oters cumegns mossa, tg'igl dretg da votar per persungas estras è resalvo practicamaintg sainza excepziun a chella categoria dad esters. Damai duess neir mantigneida la regulaziun va-levla.</i></p>	
Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
Eligibladad Art. 9	Mintga persunga cun dretg da votar pò neir eligeida ainten en'instanza communal.			
Perioda d'uffezi Art. 10	La perioda d'uffezi per las instan-zas communalas monta quatter onns.			
Demissiun Art. 11	Mintga commember d'ena au-tori-tad communalà ò d'inoltrar la sia demissiun an scretg alla suprastanza communalà igl pi tard anfignen igls 30 da zarcla-dour avant l'elecziun respectiva.			

Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
Termin dallas elecziuns ed antrada an uffezi Art. 12	<p>Las elecziuns dallas instanzas communalas on li mintgamai ainten la sagonda mesadad digl onn.</p> <p>L'antrada an uffezi succeda segl 1. da schaner digl onn sequent. Igl uffizial partent è responsabel per la surdada regulara digl uffezi.</p>			
Elecziuns complementarar Art. 13	<p>Sorta en uffizial definitivamaintg durant la perioda d'uffezi per nunam-porta qual muteiv, ègl d'eliger en uffizial nov per igl rest dalla perioda d'uffezi, schinavant tgi la proxima elecziun n'ò betg li an terma digls proxims 9 meis. Per las elecziuns complementarar valan las mademas determinaziuns scu per las elecziuns ordinarias.</p> <p>Schi las premissas per l'execuziun d'ena elecziun complementarar n'èn betg dadas, reglan igls commembers restants dallas instanzas communalas las festschas tranter els.</p>			
Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas

<p>Raschungs d'exclusiun Art. 14</p>	<p>Paraints e chinoss an lengia directa, consorts, fardagliuns e persungas inscretgas scu partenadi u communitad factica da veta na dastgan betg far part a madem taimp dalla madema autoritad communal.</p> <p>Chellas raschungs d'exclusiun valan er tranter commembers dalla cu-mischung da gestiun e dalla suprastanza communal.</p>			
<p>Incumpatibladad Art. 15</p>	<p>En amplua communal stabel na dastga betg appartigneir all'autoritad ad el directamaintg superioura. El pò pero neir tratg tiers a tractativas cun vusch consultativa.</p> <p>Commembers da suprastanza na dastgan betg esser commembers dalla cumischung da gestiun.</p>	<p>En amplua communal stabel na dastga betg appartigneir all'autoritad ad el directamaintg superioura. El pò pero neir tratg tiers a tractativas cun vusch consultativa.</p> <p>Commembers da suprastanza na dastgan betg esser commembers dalla cumischung da gestiun.</p>	<p>En amplua communal stabel na dastga betg appartigneir all'autoritad ad el directamaintg superioura. El pò pero neir tratg tiers a tractativas cun vusch consultativa.</p> <p>Scu ampluias stabels valan persungas tgi èn amplueidas tar igl cumejn cun en pensum da ple tgi 20 % d'ena piazza.</p> <p>Commembers da suprastanza na dastgan betg esser commembers dalla cumischung da gestiun.</p>	<p><i>Tenor art. 31 LC vala mintga piazza scu raschung d'incumpatibladad, er sch'igl cumejn è nigra regulaziun explicita. Perchejl ins pò stritgier igl pled «stabel».</i></p> <p><i>Vign laschea igl text actual ainten l'alinea 1, stò neir definia igl volumen d'angaschamaint tenor la varianta.</i></p>
<p>Marginalia Art.</p>	<p>Versiun actuala</p>	<p>Proposta revisiun parziala</p>	<p>Varianta</p>	<p>Remartgas</p>

<p>Raschungs da recusaziun Art. 16</p>	<p>En commember d'ena istanza communal stò s'absentar tar tractativas e votaziuns, schi el sez, igl sies conjugal u egn digls sies paraints u parantos antras maridaglia anfignen igl grad da parantella numno aint igl art. 14 alinea 1, ò en interess direct e persunal.</p> <p>En commember dalla cumischung da gestiun ò da s'absentar tar l'examinaziun digl rendachint e dalla gestiun d'ena istanza, cumischung u uffezi, schi el sez u ena persunga parainta u parantada antras maridaglia agl senn d'art. 14 alinea 1 appartigna a chella istanza, cumischung u uffezi.</p>			
<p>Dretg da petiziun Art. 17</p>	<p>Igl dretg da petiziun è garantia. Mintga abitant da cumegn ò igl dretg da sottametter an scretg propostas, giaveischs e reclamazions allas istanzas communalas. Chellas èn oblieidas da piglier posiziun an ter-ma da treis meis.</p>			
<p>Marginalia Art.</p>	<p>Versiun actuala</p>	<p>Proposta revisiun parziala</p>	<p>Varianta</p>	<p><i>Remartgas</i></p>

<p>Dretg d'iniziativa Art. 18</p>	<p>100 persungas cun dretg da votar an tgossas communalas pon pretender an scretg la votaziun sur d'ena proposta inoltrada. Exclusas èn decisiuns tgi las instanzas communalas on piglia agl rom da lour cumpetenzas u relaziuns giuridicas regladas tranter igl cumegn e terzas persungas.</p> <p>L'iniziativa pò neir inoltrada an furma d'ena proposta generala u antras en sboz elaboro. Ella ò da neir inoltrada alla suprastanza communal ansemen cun las sottascripziuns.</p>			
<p>Procedura davart l'iniziativa Art. 19</p>	<p>La suprastanza communal è oblieida da sottametter la dumonda d'iniziativa schispert scu pussebel, igl pi tard an terma da 12 meis, alla radunanza communal u schizont alla votaziun all'urna, ansemen cun en messadi elaboro dalla suprastanza communal.</p> <p>Ella pò er sottametter ena cunterproposta alla radunanza communal.</p>			

	<p>È avant mang ena tala cunterproposta, vign decida igl amprem tranter chella e la proposta dall'iniziativa. Sessour decida la radunanza communal cun ena votaziun definitiva tranter l'approvaziun u la refusiun dalla proposta tgi è sa resultada dall'amprema votaziun. All'urna ègl da preschentar allas persungas cun dretg da votar ena dumonda decisiva correspondententa.</p>			
<p>Marginalia Art.</p>	<p>Versiun actuala</p>	<p>Proposta revisiun parziala</p>	<p>Varianta</p>	<p><i>Remartgas</i></p>
<p>Retratga dalla iniziativa Art. 20</p>	<p>En'iniziativa pò neir retratga da tot taimp digls tschintg amprens sot-signeidars anfignen tar la votaziun, schinavant tg'ella na cuntigna betg en'otra clausla da retratga.</p>			
<p>llegalitad dalla iniziativa Art. 21</p>	<p>Schi igl cuntign dall'iniziativa è illegal, vign el betg preschento allas instanzas cumpetentas antras la suprastanza communal. La suprastanza communal communitgescha an en tal cass la sia decisiun an scretg agls iniziants argumentond igls muteivs persiva.</p>			

Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
Mozion Art. 22	<p>Mintga persunga cun dretg da votar ò igl dretg da far propostas tar la radunanza communal per affars tgi na figureschan betg sen la glista da tractandas.</p> <p>Vign ena tala proposta accettata dalla radunanza communal, ò la suprastanza communal da sottametter la moziun alla radunanza communal ainfra 6 meis ansemen cun en pareri.</p> <p>Digl reminent valan, cun excepziun digl art. 20, las determinaziuns pertutgont l'iniziativa conform a lour senn (art. 18 ss.)</p>	<p>Mintga persunga cun dretg da votar ò igl dretg da far propostas tar la radunanza communal per affars tgi na figureschan betg sen la glista da tractandas e tgi stattan ainten la cumpetenzza dallas persungas cun dretg da votar.</p> <p>Vign ena tala proposta accettata dalla madema radunanza communal, ò la suprastanza communal da sottametter ainfra dodesch meis en sboz elaboro la proposta ansemen cun en rapport alla radunanza communal per la decisiun.</p> <p>Digl reminent valan, cun excepziun digl art. 20, las determinaziuns pertutgont l'iniziativa conform a lour senn (art. 18 ss.)</p>		<p><u>alinea 1</u></p> <p><i>Cun la cumplettaziun duess neir fatg cler tgi ena moziun (iniziativa individuala) seia esclusa segl camp da cumpetenzza d'ena otra autoritad communal.</i></p> <p><u>alinea 2</u></p> <p><i>Per evitar malsiertads a fundamaint digl text vertent, duess neir circumscretga resp. precisada pi exactamaintg la procedura. I vign proponia tgi la madema radunanza votescha davart la declaraziun dalla relevanza, alla quala la moziun vign inoltrada. Chegl per muteivs politic-giuridics e conc. la tecnica da procedura.</i></p> <p><i>Igl term vertent da seis meis pudessa mussar scu mengia curt per cass dad affars complexs.</i></p>
Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
Dretg da referendum Art. 22a	(-)		Decisiuns dalla radunanza communal tenor art. (30a) ston neir sottamessas alla votaziun all'urna schi (80)	<i>Per rinforzar la cooperaziun democratica e la legitimaziun da decisiuns duess neir concedia igl dretg da referendum agl senn d'ena varianta.</i>

			<p>votants dumondan igl referendum.</p> <p>Las decisiuns tgi èn sottamesas agl referendum ston neir publicgeidas aint igl organ da publicaziun uffizial digl cumegn. Igl termin da referendum è 30 deis siva dalla publicaziun.</p> <p>La votaziun duess per regla aveir li ainfra treis meis, siva tgi la suprastanza communalà è constato tg'igl referendum è reuschia.</p>	<p><i>Aint igl interess d'amplifitgier igls dretgs da participaziun democratics na duess igl obstachel per inoltrar igl referendum betg neir fixo mengia ot. Considerond la grondezza digl cumegn catta la suprastanza communalà per adatto igl domber dad 80 votants tgi ston sottascreiver en referendum.</i></p>
Dretg da sclarimaint Art. 23	Mintga persunga cun dretg da votar pò pretender sen radunanza communalà sclarimaint davart igl stadi u la liquidaziun d'en fatg communal. Igl sclarimaint ò da neir do igl pi tard dalla proxima radunanza communalà. El pò neir referia u snaea schi interess considerabels digl cumegn u da terzas persungas s'opponan.			
Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
Protocols Art. 24	Dallas decisiuns dalla radunanza communalà, dalla suprastanza communalà e da	Dallas decisiuns dalla radunanza communalà, dalla suprastanza communalà e da		<u>Alinea 1</u>

	<p>mintga ulterioura istanza communal inclus cumischungs, ò da neir mano protocols separos, tgi dattan sclarimaint dallas decisiuns e digls resultats dallas elecziuns. Els on da neir sottascretgs siva dall'approvaziun antras igl actuar ed igl parsoura.</p> <p>Da prancepi on igls protocols da neir approvos a caschung dalla proxima radunanza respectivamaintg seduta.</p>	<p>mintga ulterioura istanza communal inclus cumischungs, ò da neir mano protocols separos, tgi dattan sclarimaint digls resultats dallas elecziuns, e digls resultants dallas elecziuns scu er da reclamazions eventalas pertutgont la violaziun da determinaziuns da cumpeten-za e da process. Els on da neir sottascretgs digl actuar e siva dall'approvaziun expressiva u taciturna digl parsoura.</p> <p>Da prancepi on igls protocols da neir approvos a caschung dalla proxima radunanza respectivamaintg seduta.</p> <p>Igl protocol dalla radunanza communal vign publitgia per invista agl spurtegl dall'administraziun communal per 30 deis, igl pi tard en meis siva dalla radunanza. Pinavant vign igl protocol mess sen la pagina d'internet digl cumegn. Protestas on da neir inoltradas an scretg alla suprastanza communal ainfra igl termin d'exposiziun. Chellas vignan</p>		<p><i>Agiunta necessaria digl text conc. Igl cuntign digl protocol a basa digl art. 11 LC.</i></p> <p><u>Alinea 2</u></p> <p><i>Sa basond allas preteisas minimalas digl art. 11 dalla lescha digls cumegnns duess neir previa tg'igl protocol dalla radunanza communal vigna exponia per invista agl spurtegl dall'administraziun communal e vigna mess sen la pagina d'internet durant 30 deis. Durant chel taimp on neir inoltradas protestas cunter igl protocol alla suprastanza communal. Aintran nignas protestas, alloura vala igl protocol scu approvo siva digl termin d'exposiziun da 30 deis. An cass da protestas vignan chellas tractadas a caschung dalla proxima radunanza ed igl protocol vign alloura approvo. Cun chel proceder d'exposiziun e d'approvaziun vignan estendeidas las pusebladads d'infurmaziun digls votants agl rom digl dretg surordino.</i></p>
--	--	---	--	--

		tractadas a caschung dalla proxima radunanza communal ed igl protocol vign approvo sessour. Vignan inoltradas nignas protestas, vala igl protocol scu approvo e vign sottoscretg digl mastral e digl actuar.		
Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
Invista agls protocols Art. 25	<p>Igls protocols dalla radunanza communal stattan a disposiziun per invista a mintga persunga cun dretg da votar.</p> <p>L'invista agls protocols dalla suprastanza communal e dallas ulteriouras instanzas communalas vign angal lubeida, schi so neir fatg valeir en interess giustifitgia e degn da protecziun.</p> <p>Agl dretg d'invista so er neir satisfatg cun surdar en extract digl protocol.</p>	<p>Igls protocols dalla radunanza communal publica stattan a disposiziun per invista a mintga votant a mintgign.</p> <p>L'invista agls protocols da radunanzas communalas betg publicas, dalla suprastanza communal e dallas ulteriouras instanzas communalas vign angal lubeida, schi son neir fatgs valeir interess degn da protecziun.</p> <p>Agl dretg d'invista so er neir satisfatg cun surdar en extract digl protocol.</p>		<p><i>Dantant tgi art. 24 regla las preteisas digl cuntign scu er la procedura d'exposiziun, da protesta e d'approvaziun tar protocols da radunanzas, cuntigna igl art. 25 ena regulaziun differenziada concernent l'invista ainten protocols da radunanzas communalas (e dallas ulteriouras instanzas communalas) publicas resp. betg publicas. La regulaziun corresponda da prancepi a chella tenor art. 12 LC.</i></p> <p><u>Alinea 1</u></p> <p><i>Las radunanzas communalas èn da prancepi publicas (cumpareglia art. 32 alinea 1). Igl tschertgel da persungas tgi pon piglier invista aint igls protocols è damai betg restranschia sen igls votants.</i></p>

				<p><u>Alinea 2</u></p> <p><i>Igl tschertgel restranschia da persungas tgi on igl dretg da piglier invista aint igls protocols dallas radunanzas betg publicas sa resulta gio dalla conclusiun inversa dad aline 1. Tals protocols vignan da prancepi angal publitzias «an moda d'usit local», chegl vot deir p. ex. antras exposiziun sen la canzleia communal. Igl cumegn ò pero d'examinar la legitima-ziun d'invista.</i></p>
Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
Radunanza d'orientaziun Art. 26	<p>La suprastanza communal pò convocar radunanzas d'orientaziun, noua tgi vignan dilucidadas propostas u affars d'impurtanza particulara. A caschung da radunanzas d'orientaziun pon neir fatgas votaziuns consultativas. Chellas on dad esser tractandadas.</p> <p>La visada per ena radunanza d'orientaziun stò succeder aglmanc 10 deis avant ansemen cun l'annunztga dallas tractandas.</p>	<p>Sen dumoda an scretg d'aglmanc (20) abitants cun dretg da votar è la suprastanza communal oblieida da convocar radunanzas d'orientaziun pertutgont projects ed affars d'impurtanza speziala. La suprastanza communal pò ordinar talas er ord atgna iniziativa.</p> <p>Eventualas votaziuns consultativas ston neir tractandadas.</p> <p>Schi en cumegn uriund è pertutgia an moda speziala, exquescha la suprastanza communal tenor pussebladad la</p>		<p><i>Er cun la fegnameira d'angrondaneir las pussebladads da cooperaziun digls votants duessan tals survagneir danov igl dretg da pretender radunanzas d'orientaziun pert. projects ed affars d'impurtanza speziala. Ena tala dumonda stò neir fatga – tenor proposta - d'aglmanc 20 votants. Ultra da chegl duess la suprastanza communal tenor pussebladad exqueir las radunanzas ainten la vischnanca tgi è pertutgeida.</i></p>

		radunanza d'orientaziun ainten chel li. La visada per ena radunanza d'orientaziun stò succeder agl-manc 10 deis avant ansemen cun l'annunztga dallas tractandas.		
Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
Obligaziun d'informaziun Art. 26a	(-)	La suprastanza communal infurmescha la publicitad periodica mantg ed an moda commensurada davart fatschentas d'interess general, scu an spezial davart d'affars, decisions e projects impurtants.		<i>Cun l'ulterioura fegnameira da cuntantar anc migler igl basigns d'informaziun duess la suprastanza communal neir oblieida ainten la costituziun d'infurmar an moda proactiva.</i> <i>La nova determinaziun rinforza e precisescha l'obligaziun dallas instanzas communalas d'infurmar la populaziun pert. fatschentas d'interess general. Chella obligaziun è gio fixada ainten la costituziun cantunala (art. 25) ed ainten la lescha digls cumegn (art. 6 alinea 1).</i>

Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
II. ORGANISAZIUN COMMUNALA				

1. Organs comunals ordinaris				
Organs da cumejn Art. 27	Igls organs ordinaris digl cumejn èn: a) igl cumejn d'urna b) la radunanza communal c) la suprastanza communal d) la cumischung da gestiun e) Igl cunsegl da scola			
A. Igl cumejn d'urna				
Autorisaziun Art. 28	Igl cumejn d'urna eligia: a) igl mastral b) igls commembers dalla suprastanza communal c) igls commembers dalla cumischung da gestiun d) igls commembers digl cunsegl da scola Igl cumejn d'urna decida davart: 1. relascher e midar la constituziun communal; 2. lubeir expensas e speisas tgi surpassan las cumpetenzas	Igl cumejn d'urna eligia: a) igl mastral b) igls ulteriours commembers dalla suprastanza communal c) igls commembers dalla cumischung da gestiun d) igls commembers digl cunsegl da scola Igl cumejn d'urna decida davart: 1. relascher e midar la constituziun communal; 2. lubeir expensas e speisas tgi surpassan las cumpetenzas d'oters	Igl cumejn d'urna eligia: a) igl mastral b) igls ulteriours commembers dalla suprastanza communal c) igls commembers dalla cumischung da gestiun d) igls commembers digl cunsegl da scola e) dus commembers dalla cumischung da biagier Igl cumejn d'urna decida davart: 1. relascher e midar la constituziun communal;	<u>Alinea 1</u> <i>Lit. e (varianta): Cunchegl tgi la cumischung da biagier obtigna cumpetenzza finala da decider (cumpareglia art. 50), duessan dus da treis commembers neir eligias all'urna per mutetivs da dumondas da legitimaziun. Igl terz commember vign nomino dalla suprastanza communal ord sies ravogl.</i> <u>Alines 2</u> <i>Cefra 3: Igl cumejn ò da decider - cun tigneir chint da tot igls aspects - schiseia ansomma da chintar cun expensas agl senn digl dretg da finanzas an</i>

	<p>finanzialas d'oters organs;</p> <p>3. conceder amprests, schi surpissan la cumpetenzza da finanzas dad oters organs ed èn betg aint igl rom destino per igl adiever da daners da fondos an cumpetenzza dall'instanza autorisada;</p> <p>4. cumprar, vender, barattar ed impinar bagn immobigliars scu er conceder u liberar servituts e grevezzas funsilas, schinavant tgi chels affars surpissan las cumpetenzas finanzialas dalla radunanza communal;</p> <p>5. conceder e midar essenzialmaintg concessiuns da dretgs d'ava ed exequeir la reversiun digls dretgs d'ava agl senn dalla legislaziun concernent igls dretgs d'ava e conceder oters dretgs d'adiever spezial;</p>	<p>organs dalla radunanza communal;</p> <p>3. conceder amprests, schi surpissan la cumpetenzza da finanzas dad oters organs ed èn betg aint igl rom destino per igl adiever da daners da fondos an cumpetenzza dall'instanza autorisada;</p> <p>4. cumprar, vender, barattar ed impinar bagn immobigliars scu er conceder u liberar servituts e grevezzas funsilas oters dretgs reals limitos, schinavant tgi chels affars surpissan las cumpetenzas finanzialas dalla radunanza communal;</p> <p>5. conceder e midar essenzialmaintg concessiuns da dretgs d'ava ed exequeir la reversiun digls dretgs d'ava agl senn dalla legislaziun concernent igls dretgs d'ava e conceder oters dretgs d'adiever spezial;</p> <p>6. decider davart la fusiun cun oters cumegn politics.</p>	<p>2. lubeir expensas e speisas tgi surpissan las cumpetenzas finanzialas d'oters organs dalla radunanza communal;</p> <p>3. conceder amprests, schi surpissan la cumpetenzza da finanzas dad oters organs ed èn betg aint igl rom destino per igl adiever da daners da fondos an cumpetenzza dall'instanza autorisada;</p> <p>4. cumprar, vender, barattar ed impinar bagn immobigliars scu er conceder u liberar servituts e grevezzas funsilas oters dretgs reals limitos, schinavant tgi chels affars surpissan las cumpetenzas finanzialas dalla radunanza communal;</p> <p>5. conceder e midar essenzialmaintg concessiuns da dretgs d'ava ed exequeir la reversiun digls dretgs d'ava agl senn dalla legislaziun concernent igls dretgs d'ava e conceder</p>	<p><i>cass d'ena cooperaziun finanziala aint igl interess public an furma d'en credit (u d'ena garanteia). Schi bagn, alloura ò el d'obtigneir en conclus formal dallas expensas antras igl organ responsabel. L'actuala formulaziun mengia strètga so neir stritgeida an chel senn ed aint igl interess d'ena simplificaziun e redimensiun. Varda er art. 30 cefra 4 e 5.</i></p> <p><u>Alinea 3 (Varianta)</u></p> <p><i>An consequenza dall'installaziun digl referendum facultativ tenor art. 22a</i></p>
--	--	--	---	---

	6. decider davart la fusiun cun oters cume-gns politics.		oters dretgs d'adiever spezial; 6. decider davart la fusiun cun oters cume-gns politics. Pinavant decida igl cume-gn d'urna sur da decisiuns dalla radunanza communal ancunter las qualas igl è nia inoltro igl referendum facultativ tenor art. (22a).	<i>(varianta) stò chella determinaziun neir cumplettada, uscheia tg'igl cume-gn d'urna ò da decider aint igl futur sur da decisiuns dalla radunanza communal ancunter las qualas igl è nia inoltro igl referendum.</i>
Procedura Art. 29	La procedura per elecziuns e votaziuns digl cume-gn d'urna sa drezza alla lescha pertugont votaziuns ed elecziuns digl cume-gn scu er subsidiar-maintg mintgamai tenor igl dretg cantunal.			
Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
B. La radunanza communal				
Art. 30 Autorisaziun	La radunanza communal è cumpetenta per: 1. relascher e midar las leschas communalas; 2. approvar igl preventiv ed igl rendachint communal scu er fixar igl pe da taglia; 3. decider davart expensas anfignen ena somma maxi-	La radunanza communal è cumpetenta per: 1. relascher e midar las leschas communalas; 2. approvar igl preventiv ed igl rendachint communal scu er fixar igl pe da taglia; 3. decider davart expensas anfignen ena somma		

	<p>mala da fr. 2'000'000.00 per la madema tgossa ed anfignen maximal fr. 200'000.00 per expensas tgi sa repetan mintg'onn;</p> <p>4. decider davart conceder amprests da tot gener anfignen en import maximal da fr. 2'000'000.00;</p> <p>5. piglier se novs amprests da daners e contractar sier-tads;</p> <p>6. cumprar, vender ed impinar bagns immobigliars scu er conceder u deliberar servituts e grevezzas funsilas, schinavant tgi ni las cumpetenzas finanzialas tenor cefra 3 da chest artetgel vignan surpassadas ni la suprastanza è legitimada tenor art. 40 cefra 9;</p> <p>7. decider davart la furmaziun da corporaziuns communalas u l'admissiun ad ena tala;</p> <p>8. tractar e deliberar tot igls affars davart igls quals igl cumegn d'urna decida.</p>	<p>maximala da fr. 2'000'000.00 per la madema tgossa ed anfignen maximal fr. 200'000.00 per expensas tgi sa repetan mintg'onn;</p> <p>4. decider davart conceder amprests da tot gener; anfignen en import maximal da fr. 2'000'000.00;</p> <p>5. piglier se novs amprests da daners e contractar sier-tads;</p> <p>6. cumprar, vender ed impinar bagns immobigliars scu er conceder u deliberar servituts e grevezzas funsilas oters dretgs reals limitos, schinavant tgi ni las cumpetenzas finanzialas tenor cefra 3 da chest artetgel tgi chels affars na surpassan ni igl import da fr. 2'000'000.00 ni tgi la suprastanza è legitimada tenor art. 40 cefra 9;</p> <p>7. decider davart la furmaziun da corporaziuns communalas u l'admissiun ad ena tala;</p>		<p><i>Cefra 4: Varda er remartgas an connex cun art. 28 alinea 2 cefra 3.</i></p>
--	--	--	--	---

		8. tractar e deliberar tot igls affars davart igls quals igl cumegn d'urna decida.		
--	--	--	--	--

Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
Decisiuns tgi èn sottamessas agl referendum Art. 30a	(-)		<p>Las suandontas decisiuns dalla radunanza communal èn sottamessas agl referendum facultativ tenor art. (22a):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. igl decret e la midada da leschas; 2. l'approvaziun digl budget e digl chint communal, scu er la fixaziun digl pe da taglia; 3. igl conclus pert. expensas a partair da fr. 200'000.00 anfignen ad en import da maximal fr. 2'000'000.00 per la madema tgossa ed anfignen maximal fr. 200'000.00 per expensas tgi sa repetan mintg'on; 	<p><i>Agl referendum facultativ duessan neir sottamess igl decret e la midada da leschas, l'approvaziun digl budget e digl chint communal inclus la fixaziun digl pe da taglia. Pinavant er igl conclus pert. expensas a partair da CHF 200'000 per la madema tgossa, scu er anfignen CHF 200'000 schi sa tracta d'expensas tgi sa repetan mintg'on. Uscheia duess igl cumegn d'urna saveir piglier ena decisiun finala pert. tractandas dalla radunanza communal «spezialmaintg impurtantas», schinavant tgi en domber fixo da votants pretenda chegl.</i></p> <p><i>La procedura digl referendum facultativ vign reglo ainten art. 22a.</i></p>
Convocaziun, Traktanden cumpetenz da decider e procedura Art. 31	La radunanza communal vign convocada dalla suprastanza communal aglmanc 10 deis ordavant.	La radunanza communal vign convocada dalla suprastanza communal aglmanc 10 deis ordavant.		<p><i>Igls art. 31 e 32 vignan structuros an moda pi logica.</i></p>

	<p>I dastga neir decida suletta-maintg dad objects da tractativas tgi figureschan sen la glista da tractandas e tgi èn nias pre-deliberos dalla suprastanza e per igls quals gl'è nia fatg ena proposta.</p>	<p>Mintga radunanza communal convocada tenor prescripziun è cumpetenta da decider.</p> <p>I dastga neir decida suletta-maintg dad objects da tractativas tgi figureschan sen la glista da tractandas e tgi èn nias pre-deliberos dalla suprastanza e per igls quals gl'è nia fatg ena proposta.</p> <p>An cass d'affars da gronda muntada per igl cumegn elaborescha la suprastanza communal en messadi per mangs digls votants ed igl tarmetta a taimp u tg'el vign publitgia sen la pagina d'internet digl cumegn.</p>		<p><u>Alinea 4</u></p> <p><i>I vign expressivamaintg statua tgi seia da sottametter en messadi agls votants per affars da pi gronda muntada (politica, finanziaria). Per muts d'evidenza giuridica vign chella obligaziun - tgi è gio adossada alla suprastanza communal cun igl art. 38 alinea 2 LC - er integrada ainten la constituziun.</i></p>
Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
<p>Cumpetenz Publicitad, recusaziun Art. 32</p>	<p>Mintga radunanza communal convocada tenor prescripziun è cumpetenta da decider.</p>	<p>Mintga radunanza communal convocada tenor prescripziun è cumpetenta da decider.</p> <p>Las radunanzas communalas èn publicas.</p> <p>L'exclusiun da persungas tgi on betg igl dretg da votar vign ordinada, schinavant tgi interess</p>		<p><u>Alinea 1 e 2</u></p> <p><i>Las radunanzas communalas èn danov publicas causa digl dretg cantunal, chegl vot deir er persungas sainza dretg da votar pon sa participar. Chellas son dantant neir exclusas schi interess predominants publics u privats pert. singuls affars pretendan chegl (decisivas an chel gro</i></p>

		<p>predominants publics u privats pert. singuls affars pretendan chegl.</p> <p>Igls muteivs da recusaziun tgi èn decisivs per las instanzas valan betg per igls participants dalla radunanza communal.</p>		<p><i>èn an ampresa lengia stipulaziuns digl dretg davart la protecziun da datas). Igl mastral reps. la suprastanza communal decide pertutgont l'exclusiun.</i></p> <p><u>Alinea 3</u></p> <p><i>Prescripziun tenor art. 22 alinea 4 LC.</i></p>
Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
Manar la radunanza communal Art. 33	La radunanza communal vign manada digl mastral. È chel impedia presidescha igl vice-mastral u en oter commember da suprastanza la radunanza.			
Modus d'elecziun Art. 34	<p>Las votaziuns vignan fatgas avertas, schinavant tgi ni la suprastanza ni ena quarta digls votants preschaints pretendan en scrutini.</p> <p>Tar elecziuns avertas decide la pluralitad da chels tgi voteschan. Abstenziuns na vignan betg chintadas.</p> <p>Tar votaziuns an scretg vala la pluralitad dallas vuschs valevlas tgi èn neidas dadas giu. Cedels veids na vignan betg dumbros.</p>			

	<p>Per cass d'egualitad dallas vuschs è la proposta refusada. Cedels veids na vignan betg dumbros.</p> <p>An cass da paritad da vuschs è igl project da votaziun refuso.</p>			
Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
Reponderaziun Art. 35	<p>Decisiuns dalla radunanza communal e digl cumegn d'urna pon neir sottamess a chels organs da tot taimp per ena reponderaziun. Resalvos restan igls dretgs da terzas persungas.</p> <p>Sch'igl è betg anc passo en onn siva tgi en conclus è ia an vigour, dastga angal neir antro sen ena reponderaziun, schi chella vign decideida cun ena pluralitad da dus terzas digls votants.</p>	<p>Decisiuns dalla radunanza communal e digl cumegn d'urna pon neir sottamess a chels organs da tot taimp per ena reponderaziun. Resalvos restan igls dretgs da terzas persungas.</p> <p>Sch'igl è betg anc passo en onn siva tgi en conclus è ia an vigour, ègl da s'occupar d'ena reponderaziun angal schi chella vign decideida cun ena pluralitad da dus terzas digls votants a caschung digl conclus pertutgont la tractanda.</p>		<p><u>Alinea 2</u></p> <p><i>Aint igl interess dall'evidenza e dalla siertad giuridica duess igl termin decisiv per igl quorum da dus terzas – numnadamaintg chel digl conclus pert. la tractanda - neir definia cleramaintg. Per tgi la supranza saptga piglier ancunter scu incumbensa lionta, stò la dumonda loancunter angal neir inoltrada cun ena maiortad simpla.</i></p> <p><i>Perveia dall'evidenza e siertad giuridica duess er chella regulaziun neir integrada ainten la constituziun. Ella vala gio tenor dretg cantunal (art. 19 alinea 2 LC).</i></p>

Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
C. La suprastanza communal				
Funcziun e cumposiziun Art. 36	<p>La suprastanza communal è l'autorità administrativa e puliziala digl cumegn. Ella sa cumpona digl mastral e da quatter ulteriours commembers.</p> <p>La suprastanza sa constitue-scha sasezza. Ella destigna igl vicemastral or digl sies mez.</p>	<p>La suprastanza communal è l'autorità executiva e direc-tiva digl cumegn. Ella planise-scha e coordinescha las activi-tads communalas. Ella sa cumpona digl mastral e da quatter ulteriours commem-bers.</p> <p>La suprastanza sa constitue-scha sasezza. Ella destigna igl vicemastral or digl sies mez.</p>		<p><u>Abs. 1</u></p> <p><i>La cumplettaziun digl dretg suror-dino precisescha tgi la suprastanza communalà ò betg angal d'aveir ena funcziun statica da manar, mabagn er egnà prevasonta ed orientada vers igl futur. Chella sa mossa p.ex. aint igl sectour dalla planisaziun da finanzas e d'investizuns. U alloura er ainten ena politica da taragn e taragn da biagier orientada vers igl futur.</i></p>
Sedutas Art. 37	<p>La suprastanza vign convocada antras igl mastral u antras igl sies substitut, schi savens tgi las tractandas pretendan.</p> <p>Sen preteisa da dus commem-bers da suprastanza è igl ma-stral obliia da convocar ena se-duta extraordinaria.</p> <p>La suprastanza pò anvidar alla seduta ulteriouras persungas cun vusch consultativa.</p>			
Cumpetenzza da decider Art. 38	La suprastanza communalà è cumpetenta da decider, schi			

	aglmanc treis commembers da suprastanza èn preschaints.			
Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
Votaziuns ed elecziuns Art. 39	<p>Per tottas decisiuns vala la pluralitad digls commembers preschaints. Èn las vuschs angulivadas, decida igl mastral; tar elecziuns la bistgetta.</p> <p>Mintga commember è obliia da votar. Reservadas restan las determinaziuns pertutgont la recusaziun.</p>	<p>Per tottas decisiuns vala la pluralitad digls commembers preschaints. An cass da paritad dallas vuschs decida igl mastral igl parsoura tar votaziuns; la bistgetta tar elecziuns.</p> <p>Mintga commember è obliia da votar. Reservadas restan las determinaziuns pertutgont la recusaziun.</p>		<p><u>Alinea 1</u></p> <p><i>La formulaziun actuala è mengia strètga. So igl mastral p.ex. betg sa participar ad ena seduta u stò el piglier recusaziun tar ena tractanda, stò igl commember da suprastanza tgi magna la seduta resp. la tractanda saveir dar la vusch da tagl.</i></p>
Pensums e cumpetenzas Art. 40	<p>La suprastanza communalà ò tottas cumpetenzas tgi n'èn betg surdadas ad en oter organ sen fundamaint digl dretg federal u cantunal, dalla constituziun u d'ena lescha communalà.</p> <p>Las sias cumpetenzas èn an spezial da:</p> <p>1. Exequair las suandontas elecziuns:</p> <p>a) igl vicemastral, tgi vign destino or digls quatter commembers da suprastanza communalà;</p>	<p>La suprastanza communalà ò tottas cumpetenzas tgi n'èn betg surdadas ad en oter organ sen fundamaint digl dretg federal u cantunal, dalla constituziun u d'ena lescha communalà.</p> <p>Las sias cumpetenzas èn an spezial da:</p> <p>1. Exequair las suandontas elecziuns:</p> <p>g) igl vicemastral, tgi vign destino or digls quatter commembers da suprastanza communalà;</p>		

	<p>b) igls commembers dalla cumischung da biagier;</p> <p>c) las cumischungs stablas ed ad hoc tenor basigns;</p> <p>d) igls delegos per corporaziuns ed associaziuns da scopo publicas u da dretg privat, allas qualas igl cumegn è participo u ò en dretg da participaziun;</p> <p>e) igls funcziunaris tg'igl cumegn ò da nominar a fundamaint digl dretg surordino;</p> <p>f) igl persunal da cumegn, cun excepziun digl persunal da scola (art. 48 alinea 2 cefra 2 e 3);</p> <p>2. exequeir igl dretg federal e cantunal scu er las leschas ed ordinaziuns communalas scu er igls conclus digl cumegn d'urna e dalla radunanza communalala;</p>	<p>h) igls commembers dalla cumischung da biagier;</p> <p>i) las cumischungs stablas ed ad hoc tenor basigns;</p> <p>j) igls delegos per corporaziuns ed associaziuns da scopo publicas u da dretg privat, allas qualas igl cumegn è participo u ò en dretg da participaziun;</p> <p>k) igls funcziunaris tg'igl cumegn ò da nominar a fundamaint digl dretg surordino;</p> <p>l) igl persunal da cumegn, cun excepziun digl persunal da scola (art. 48 alinea 2 cefra 2 e 3);</p> <p>2. exequeir igl dretg federal e cantunal scu er las leschas ed ordinaziuns communalas scu er igls conclus digl cumegn d'urna e dalla radunanza communalala;</p>		
--	---	---	--	--

	<p>3. relascher las ordinaziuns executoricas allas leschas communalas, an spezial las ordinaziuns d'administraziun, gestiun e personal scu er las ordinaziuns d'indemnisaziuns e salarizaziun per personal e comembers da cumischungs;</p> <p>4. preparar tot las tractandas per mangs dalla votaziun all'urna e dalla radunanza communalala;</p> <p>5. manar e survigilar l'antiera administraziun communalala;</p> <p>6. administrar la facultad communalala;</p> <p>7. statueir igl chint annual ed igl preventiv;</p> <p>8. decider davart expensas anfignen fr. 200'000.00 per la madema tgossa ed anfignen fr. 40'000.00 schi sa tracta dad expensas tgi sa repetan mintg'onn. Per las expensas numnadas sot chella cefra vala ena limita</p>	<p>3. relascher las ordinaziuns executoricas allas leschas communalas, an spezial las ordinaziuns d'administraziun, gestiun e personal scu er las ordinaziuns d'indemnisaziuns e salarizaziun per personal e comembers da cumischungs;</p> <p>4. preparar tot las tractandas per mangs dalla votaziun all'urna e dalla radunanza communalala;</p> <p>5. manar e survigilar l'antiera administraziun communalala;</p> <p>6. administrar la facultad communalala;</p> <p>7. statueir igl chint annual ed igl preventiv;</p> <p>8. decider davart expensas anfignen fr. 200'000.00 per la madema tgossa ed anfignen fr. 40'000.00 schi sa tracta dad expensas tgi sa repetan mintg'onn. Per las expensas numnadas sot chella cefra vala ena</p>		
--	---	--	--	--

	<p>maximala annuala da fr. 1'000'000.00;</p> <p>9. decider davart cumprar, vender, barattar ed impegnar proprietad funsila u utilisaziuns tenor lescha da construcziun scu er conceder u liberar oters dretgs reals ainfra las cumpetenzas da finanzas tenor cefra 8 da chest artetgel. Ultra da chegl dastga per taragn da biagier betg neir surpasso ena surfatscha da taragn da 500 m² ed ordvart la zona da biagier ena surfatscha da taragn da 5'000 m². Chestas limitas na valan betg per compras da taragn an connex cun la realisaziun da projects da veias.</p> <p>10. cumprar bagns immobiliars per sierar reservas da taragn per pensums comunals anfignen en import da maximal fr. 500'000.00;</p> <p>11. decider davart maseiras agl rom dalla politica da taragn e taragn da biagier;</p>	<p>limita maximala annuala da fr. 1'000'000.00;</p> <p>9. decider davart cumprar, vender, barattar ed impegnar proprietad funsila u utilisaziuns tenor lescha da construcziun scu er conceder u liberar oters dretgs reals ainfra las cumpetenzas da finanzas tenor cefra 8 da chest artetgel. Ultra da chegl dastga per taragn da biagier betg neir surpasso ena surfatscha da taragn da 500 m² ed ordvart la zona da biagier ena surfatscha da taragn da 5'000 m². Chestas limitas na valan betg per compras da taragn an connex cun la realisaziun da projects da veias;</p> <p>10. cumprar bagns immobiliars per sierar reservas da taragn per pensums comunals ed otras maseiras agl rom dalla politica da taragn e taragn da biagier anfignen en import maximal da fr. 500'000.00;</p>		<p><u>Alinea 2</u></p> <p><i>Cefra 9: Da limitar la dimensiun per la cumpetenzza dalla suprastanza per disposiziuns realas è gio dadei betg ple adequat e convegnent, cuncheigl tgi las relaziuns èn sa midadas. Chegl ò er gio restranschia sainza basigns diversas gedas l'abiltad d'ager digl cumegn ainten la practica.</i></p> <p><i>Aint igl interess d'en pi grond pareri d'ager pigl cumegn aintenchel camp d'incumbensas tgi davainta adegna pi impurtant, èn las restricziuns dall'antierioura lescha da cumegn neidas lomgedas gio avant varsaquants onns.</i></p> <p><i>Cefra 10 ed 11: Chellas dus cumpetenzas on en connex tematic (factica-maintg èn la compra e la vendita da taragn e fons ena «maseira agl rom dalla politica da taragn e taragn da biagier»). Percheigl vignan ellas cumpigleidas ainten ena cefra singula.</i></p> <p><i>La compra da bagns mobigliars duess pussibilitar agl cumegn da reager spert e flexibel sen la fiera da taragn. Lotiers totgan p.ex. maseiras per sierar taragn per edifezis ed indrezs (d'infrastructura) publics u</i></p>
--	---	---	--	--

	<p>12. decider da contracts d'af-fars tgi crodan an liquida-ziun e cumpetenzza dalla suprastanza communal;</p> <p>13. decider arisguard igl manar process e recurs scu er far giu cunvagnientschas u contracts da cumpromiss;</p> <p>14. exequeir la pussanza puliziala appartenent igl cumegn e la cumpetenzza penala dalla procedura amministrativa;</p> <p>15. relascher en'ordinaziun per la direcziun.</p>	<p>11. decider davart maseiras agl rom dalla politica da taragn e taragn da biagier;</p> <p>12. decider da contracts d'af-fars tgi crodan an liquida-ziun e cumpetenzza dalla suprastanza communal;</p> <p>13. decider arisguard igl manar process e recurs scu er far giu cunvagnientschas u contracts da cumpromiss;</p> <p>14. exequeir la pussanza puliziala appartenent igl cumegn e la cumpetenzza penala dalla procedura amministrativa;</p> <p>15. relascher en'ordinaziun per la direcziun.</p> <p>Digl reminent ò la suprastanza communal igl dueir d'adattar igl dretg communal agl dretg surordino, schinavant tgi dat nign spazi da regulaziun.</p>		<p><i>disposiziuns per promover la construcziuns d'abitaziuns e domiciliar menaschis da mastranza, industreia ed interpresas da sarvetsch.</i></p> <p><u>Alinea 3</u></p> <p><i>Perveia dalla trasparenza duess chella cumpetenzza tgi figurescha da nov aint igl art. 37 alinea 2 dalla lescha da cumegns neir integrada ainten la constituziun. Igl dretg communal dastga neir actualiso angal schi dat nign spazi d'ager. Votaziuns nun-necessarias, noua tg'igl suveran ò nign'opziun, duessan neir evitadas uscheia.</i></p>
--	---	---	--	---

Marginalie Art.	Aktuelle Fassung	Vorschlag Teilrevision	Variante	Bemerkungen
-------------------	------------------	------------------------	----------	-------------

<p>Represchentanza digl cumegn vers anor Art. 41</p>	<p>La suprastanza represchainta igl cumegn anvers terzas persungas e davant dertgira.</p> <p>Igl mastral u igl vicemastral sottascreiva legalmaintg valevel ansemen cun en ulteriour commember da suprastanza u cun igl scrivant da cumegn resp. igl sies substitut.</p>			
<p>Departamaints Art. 42</p>	<p>L'administraziun communal vign reparteida an departamaints. Mintga commember dalla suprastanza communal magna en departamaint. La repartiziun e l'assegnaziun digls pensums vign fatga dalla suprastanza communal. La repartiziun stò neir dada ancunashainta agls votants antras la publicaziun aint igls organs uffizials.</p>			
<p>Gestiun Art. 43</p>	<p>Igls commembers da suprastanza on da survegilar igls affars da lour departamaint, on d'exequair igls acts uffizials necessaris e da rapportar sur-londer alla suprastanza communal.</p>			

	Igl dretg da decider ò suletta- maintg la suprastanza commu- nala. Fatgs da paca muntada pò la suprastanza communal delegar agl schef digl departa- maint per decider indepen- dentamaintg.			
Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	<i>Remartgas</i>
Mastral Art. 44	Igl mastral magna las radu- nanzas communalas e presi- diescha las sedutas da supra- stanza. Igl mastral prepara la glista da tractandas dallas sedutas da suprastanza. El procura l'e- xecuziun digls conclus anse- men cun igls oters commem- bers da suprastanza cun re- salva digls pensums dalla di- recziun. An cass urgents pò el piglier las disposiziuns provisoricas ne- cessarias.			

Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	<i>Remartgas</i>
-------------------	-----------------	----------------------------	----------	------------------

D. La cumischung da gestiun				
Zusammensetzung Art. 45	La cumischung da gestiun sa cumpona da treis commembers. Ella sa constituescha sa-sezza.			
Pensums Art. 46	<p>Igl pi tard siva da mintga rendachint annual ò la cumischung da gestiun d'examinar igl antier andamaint da chint e la gestiun da tot igls uffezis communal ed eventualas cassas spezialas. Ella ò da sottometter en rapport an scretg alla radunanza communal e da far proposta anfignen igl pi tard igls 30 da zarcladour.</p> <p>La controlla digl chint e dalla gestiun pon digl reminent neir surdadas agl inspectorat digls cumegn cantunal u a persungas digl rom privatas.</p> <p>La tscherna d'en expert digl rom extern succeda antras la suprastanza communal.</p> <p>Per cass da constataziuns da muntada inferioura, pò la cumischung da gestiun dar giu en</p>	<p>Igl pi tard siva da mintga rendachint annual ò la cumischung da gestiun d'examinar igl antier andamaint da chint e la gestiun da tot igls uffezis communal ed eventualas cassas spezialas. Ella ò da sottometter en rapport an scretg alla radunanza communal e da far proposta anfignen igl pi tard igls 30 da zarcladour digl onn sequent.</p> <p>La controlla digl chint e dalla gestiun pon digl reminent neir surdadas agl inspectorat digls cumegn cantunal u a persungas digl rom privatas.</p> <p>La tscherna d'en expert digl rom extern succeda antras la suprastanza communal.</p> <p>Per cass da constataziuns da muntada inferioura, pò la</p>		<p><u>Aline 1</u></p> <p><i>La cumplettaziun succeda suletta-maintg per muteivs da precisun.</i></p> <p><i>La varianta tenor art. 22a resp. 30a prevei igl referendum facultativ tranter oter ancunter l'approvaziun digl chint annual antras la radunanza communal. Vign chel installo, so tot tenor las circumstanzas cun igl termin digls 30 da zarcladour betg neir observada la prescripziun cantunala tenor art. 47 alinea 2 LC. Chella dei tg'igl chint annual approvo dalla radunanza communal (resp. digl cumegn d'urna) stoptga neir inoltro agl departamaint anfignen igl pi tard la fegn da settember digl onn sequent. Igl termin digls 30 da zarcladour fissigl oramai d'examinar e da midar p.ex. sen igls 30 d'avregl. Cumpareglia er art. 56.</i></p>

	rapport separo alla suprananza communal.	cumischung da gestiun dar giu en rapport separo alla suprananza communal.		
--	--	---	--	--

Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
E. Igl cunsegl da scola				
Cumposiziun Art. 47	Igl cunsegl da scola sa cumpona digl schef digl departament responsabel plus quatter ulteriours commembers tgi vignan eligias digl cumegn d'urna. El è cumpetent da decider schi aglmanc treis commembers èn preschaints. Igl cunsegl da scola sa constituescha sasez.			
Pensums e cumpetenzas Art. 48	Igl cunsegl da scola exequescha la legislaziun federala, cantunala e communal. El magna e survigilescha igl menaschi da scola. Ultra dallas cumpetenzas numnadas ainten la lescha da scola cantunala, ò igl cunsegl da scola igl dretg da:			

	<ol style="list-style-type: none"> 1. preparar igl urden da scola per mang dalla supra-stanza communal e dalla radunanza communal; 2. eliger e relascher persungas d'instrucziun scu er ulteriouras persungas tgi èn necessarias pigl travagl da scola; 3. eliger e relascher igl manader da scola; 4. an rom secundar igl mantignamaint dallas immobilias da scola e dalla mobiglia; 5. decider davart d'expensas per igl sectour da scola anfignen en import da fr. 20'000.00 ad onn. 			
--	--	--	--	--

Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	<i>Remartgas</i>
2. Ulteriours organs digl cumegn				
A. La cumischung da bi-agier				

<p>Stellung und Cumposiziun Art. 49</p>	<p>La cumischung da biagier sa cumpona digl schef digl departamaint responsabel e da dus ulteriours commembers.</p> <p>La cumischung da biagier sa constituescha sasezza.</p> <p>Igl manader digl uffezi da construcziun sa participescha allas sedutas dalla cumischung da biagier cun vusch consultativa.</p>		<p>La cumischung da biagier è l'instanza da biagier digl cumegn. Ella sa cumpona digl schef digl departamaint responsabel e da dus ulteriours commembers.</p> <p>La cumischung da biagier sa constituescha sasezza.</p> <p>Igl manader digl uffezi da construcziun sa participescha allas sedutas dalla cumischung da biagier cun vusch consultativa.</p>	<p><u>Alinea 1</u></p> <p><i>Tenor art 85 alinea 2 dalla lescha cantunala davart la planisaziun digl territori so igl cumegn definar en'otra instanza tgi la suprastanza communal scu instanza da biagier responsabla. Cun la regulaziun vavevle vign adossada blera lavour alla suprastanza communal. Aint igl senn d'ena varianta è percheigl la cumischun da biagier an funcziun scu instanza da biagier.</i></p> <p><i>Igl sustign politic è garantia, cuncheigl tg'igl schef digl departamaint responsabel stò appartigneir stringentamaintg alla cumischung da biagier ed igls dus ulteriours commembers vignan eligias digl cumegn d'urna (cumpareglia art. 28 «variante»).</i></p>
<p>Marginalia Art.</p>	<p>Versiun actuala</p>	<p>Proposta revisiun parziala</p>	<p>Varianta</p>	<p>Remartgas</p>
<p>Pensums e cum- petenzas Art. 50</p>	<p>La cumischung da biagier exequescha la legislatura dalla lescha da biagier communal.</p>		<p>La cumischung da biagier exequescha la legislatura dalla lescha da biagier communal.</p> <p>La cumischun da biagier peglia decisziuns finalas. Catta ella nign consens, stò la tractanda neir transmissa alla</p>	<p><i>Er ena varianta fiss pusebla scu schliaziun.</i></p> <p><u>Alinea 1</u></p> <p><i>La cumischung da biagier ò vastas cumpetenzas da decider pert. igl sectour da biagier communal. Las</i></p>

			<p>suprastanza communal per la decisiun.</p> <p>La cumischung da biagier ò la pussebladad da consultar persungas digl fatg externas per ena valetaziun ed elaboraziun profunda ed independenta da dumondas giuridicas, tecnicas, energeticas u furmativas.</p>	<p><i>decisiuns duessan dantant sa fundar surtot sen ponderaziuns professionalas digl rom, pertge la cumischung da biagier è effectivamaintg ena cumischung d'experts.</i></p> <p><u>Alinea 2</u> <i>Per contanscher ena decisiun tgi garrantescha la basa politica legala ston dumondas cuntraversas, noua tgi vign catto nign consens, neir sottomessas alla suprastanza communal per lascher decider.</i></p> <p><u>Alinea 3</u> <i>La cumplexitad da bliers projects da biagier pretenda ozande cunaschientschas ainten divers sectours spezialts, uscheia tg'ins è bunamaintg sforzo da consultar spezialists correspondents per avoir sustign.</i></p>
Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
3. Administraziun communal / Ampluias comunals / Direcziun				
Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas

<p>Pensums Art. 51</p>	<p>L'administraziun communal è l'organisaziun d'administraziun executiva digl cumegn. Administrivamaintg è ella sot-tamessa directamaintg agl mastral ed indirectamaintg alla suprastanza communal.</p> <p>Ella procura las incumbensas surdadas antras decrets e decisiuns communalas. Ella procura igl antier andamaint da chint ed igls ulteriours pensums administrativs publics. Ella exequescha las decisiuns e disposiziuns dalla suprastanza communal, schinavant tgi betg oters organs u terzas persungas èn incumbensadas persiva, ed exequescha tottas lavours surdadas dalla suprastanza communal u dalla direcziun tenor instrucziun.</p>			
<p>Scrivant communal Art. 52</p>	<p>Igl scrivant da cumegn magna l'administraziun communal e survegilescha igl persunal da tala.</p> <p>El peglia ancunter igls affars ed ordinescha lour tractamaint e liquidaziun an</p>	<p>Igl scrivant da cumegn u igl sies substitut magnan l'administraziun communal e survegileschan igl persunal da tala.</p> <p>Igl scrivant da cumegn peglia ancunter igls affars ed ordinescha lour tractamaint e</p>		<p><i>Per augmentar la libertad d'organisar dalla suprastanza communal vign danov previa tg'igl scrivant da cumegn saptga neir ramplazzo antras igl sies substitut u excepziunal-maintg antras en oter collaboratour</i></p>

	<p>cunvagnientscha cugl mastral. El magna protocol dallas radunanzas communalas e dallas sedutas da suprastanza. An suprastanza sa participescha el cun vusch consultativa.</p>	<p>liquidaziun an cunvagnientscha cugl mastral. El magna protocol dallas radunanzas communalas e dallas sedutas da suprastanza. An suprastanza sa participescha el cun vusch consultativa.</p> <p>Igls pensums tenor alinea 2 son neir surpiglias digl substitut digl scrivant da cumegn u an cass excepziunal d'en oter collaboratour dalla canzleia communalas.</p>		<p><i>dalla canzleia communalas e tgi saptgan neir delegadas singulas lavours.</i></p>
<p>Marginalia Art.</p>	<p>Versiun actuala</p>	<p>Proposta revisiun parziala</p>	<p>Varianta</p>	<p><i>Remartgas</i></p>
<p>Pladimaint digl persunal Art. 53</p>	<p>La suprastanza communalas eligia igl persunal da cumegn, schinavant tgi nign oter organ è incumbenso cun chegl.</p> <p>Schinavant tg'igl cumegn na relascha nignas determinaziuns divergentas, sa drezzan la relaziun da sarvetsch e la salarisaziun mintgamai tenor la legislaziun davart igl persunal digl cantun Grischun. Resalvadas restan las determinaziuns dalla lescha da scola cantunala.</p>			

<p>Direcziun Art. 54</p>	<p>Igl mastral è d'uffezi igl parsoura dalla direcziun. Igls ulteriours commembers vignan numnos dalla suprastanza communal.</p> <p>Las incumbensas e las cumpetenzas finanzialas, persunalas e d'oter gener vignan regladas ainten ena ordinaziun. La suprastanza communal pò delegar l'execuziun dallas atgnas decisiuns e la gestiun operativa alla direcziun. La survigilaziun dalla direcziun sottastat alla suprastanza communal.</p>	<p>Igl mastral è d'uffezi igl parsoura dalla direcziun. La suprastanza communal nomine-scha igl parsoura dalla direcziun ed igl sies substitut or digl sies mez. Igls ulteriours commembers vignan nominos dalla suprastanza communal.</p> <p>Las incumbensas e las cumpetenzas finanzialas, persunalas e d'oter gener vignan regladas ainten ena ordinaziun. La suprastanza communal pò delegar l'execuziun dallas atgnas decisiuns e la gestiun operativa alla direcziun. La survigilaziun dalla direcziun sottastat alla suprastanza communal.</p>		<p><u>Abs. 1</u></p> <p><i>Alla finala duessigl esser surlaschea alla suprastanza communal tge-negn digls sies commembers tgi duess manar la direcziun. Relevantas duessan esser ponderaziuns scu disponibladad, pretensiun temporalas perveia dad ulteriours pensums etc. Aint igls ples digls oters cumegnns ò igl mastral chell'incumbensa.</i></p>
--------------------------------	---	--	--	--

Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
III. FINANZAS, TAGLIAS ED OTRAS TAXAS				
Prancepis dall'economia da finanzas Art. 55	<p>Igls meds publics èn da duvran an moda spargnousa ed economica.</p> <p>A media vista duessan las finanzas esser equilibradas.</p> <p>Mintga expensa pretenda ena basa legala, en conclus da credit ed igl consentimaint per igl paiamaint.</p>			
Prancepis dalla-contabilitad, rapportaziun Art. 56	Igl chint digl cumeegn è da manar tenor igls prancepis generals e rancunaschias per la contabilitad dall'economia publica e sa referescha alla lescha da finanzas digl cantun Grischun ed all'ordinaziun da finanzas digl cantun Grischun, pigls cumeegns.	<p>Igl chint digl cumeegn è da manar tenor igls prancepis generals e rancunaschias per la contabilitad dall'economia publica e sa referescha alla lescha da finanzas digl cantun Grischun ed all'ordinaziun da finanzas digl cantun Grischun, pigls cumeegns.</p> <p>Anfignen igl pi tard la fegn da settember digl onn sequent on da neir sottamess agl departamaint igl chint communal ed igl rapport dalla cumischung</p>		<p><u>Alinea 2</u></p> <p><i>Per impedeir intschertezzas vign menziuno tg'igl chint annual ed igl rapport dalla cumischung da gestiun stoptgan esser avantmang anfignen igl pi tard la fegn da settember digl onn sequent. Chel termin corresponda allas prescripziuns tenor art. 47 alinea 2 LC. Cumpareglia er las remartgas pert. art. 46.</i></p>

		da gestiun approvos dalla radunanza communal.		
Cumposiziun dalla facultad Art. 57	La facultad digl cumegn sa cumpona: a) dalle tgossas d'adiever public; b) dalla facultad administrativa; c) dalla facultad d'utilisaziun; d) dalla facultad finanziaria.			
Taglias e taxas Art. 58	Igl cumegn corva igls sies basigns finansials surtot cun taglias, retgavs dalla facultad scu er cun relevar contribuziuns e taxas.			
Taxas d'utilisaziun e contribuziuns ve digls costs; tschains d'utilisaziun Art. 59	Per conceder las utilisaziuns incassescha igl cumegn taxas d'utilisaziun u tschains da fitanza. Ultra da chegl pò igl cumegn incassar contribuziuns adequatas dalle persungas autorisadas ve digls costs per las utilisaziuns, dalle qualas ellas on fatg adiever effectivamaintg. Scu recumpensa per utilisaziuns sen fundamaint da concessiuns u lubientschas per			

	ena utilisaziun publica augmentada, incassescha igl cumegn taxas tgi correspondan per regla alla valour dalla utilisaziun.			
Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	<i>Remartgas</i>
Taxa preferenziala Art. 60	Sch'igl cumegn construescha ovras u indrezs tgi portan en avantatg spezial a tschertas persungas u tgi portan en augment da valour per tscherts objects da facultad, pò igl cumegn incassar a norma dalla le-gislaziun cantunala ed eventualmaintg da regulativs speziels communals ena contribuiziun ve digls costs dall'ovra tgi corresponda a chest avantatg.			
Taxas Art. 61	Igl cumegn pò incassar digls utilisaders dallas ovras, interpresas e digls indrezs tg'el ò construia e tg'el magna sez, taxas an l'otezza fixada aint igls urdens communals respectivs. Scu recumpensa per tschertas utilisaziuns dall'administraziun communal u per far en tschert act uffizial (p.ex. concessiun da lubientschas) pò igl			

	<p>cumegn incassar taxas administrativas.</p> <p>L'otezza dallas taxas è da fixar per regla uscheia tgi ella corresponda alla valour dalla prestaziun furneida agl retscha-veider e tgi las expensas ed igls costs digl cumegn vignan cuverts.</p>			
Taglias Art. 62	<p>Igl cumegn incassescha taglias tenor la lescha communal da taglia.</p> <p>Subsidiarmaintg vala per igl cumegn la legislaziun cantunala da taglia.</p>			
<p>Taxas da giasts e taxas per la promo-ziun digl turissem Taxa da giasts e da turissem Art. 63</p>	<p>Per promover igl turissem incassescha igl cumegn ena taxa da giasts ed ena taxa da promoziun digl turissem.</p> <p>Las antradas na dastgan betg neir utilizadas per la finanziaziun d'incumbensas ordinarias digl cumegn. Igl incasso pò neir delego a terzas persungas u ad instituziuns.</p>	<p>Per promover igl turissem incassescha igl cumegn ena taxa da giasts e da turissem. Gästetaxe und eine Tourismusförderungsabgabe Las antradas na dastgan betg neir utilizadas per la finanziaziun d'incumbensas ordinarias digl cumegn. Igl incasso pò neir delego a terzas persungas u ad instituziuns.</p>		<p><u>Alinea 1</u></p> <p><i>La denominaziun dalla taxa duess corresponder alla formulaziun dalla lescha communal davart las taxas da giasts e da turissem.</i></p>

Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
IV. CUMEGN DA VASCHIGNS				
Dretgs Art. 64	Igls dretgs digls vaschigns digl cumegn da vaschigns ainfra igl cumegn politic sa drezzan alla legislaziun cantunala ed a statuts eventuals.			

Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
V. FATGS DA BASEL-GIA				
Cumegns-baselgia Art. 65	Igls dretgs digls cumegns-baselgia èn garantias agl senn dalla constituziun cantunala. Els administreschan lour facultad autonomamaintg.			

Marginalia Art.	Versiun actuala	Proposta revisiun parziala	Varianta	Remartgas
VI. DETERMINAZIUNS FINALAS				
Revisiun Art. 66	La constituziun preschainta pò neir revedeida da tot taimp cumplagnamaintg u			

	<p>parzialmaintg. Mintga revisiun vo an vigour cun l'approvaziun.</p>			
<p>Antrada an vigour Art. 67</p>	<p>La constituziun preschainta vo an vigour siva dall'approvaziun all'urna sen igl 1. da schaner 2016.</p> <p>Determinaziuns singulas tgi pertotgan particularmaintg las votaziuns e las elecziuns, aintran an vigour gio cun l'approvaziun all'urna.</p> <p>La constituziun communalà ò da neir sottomessa alla approvaziun dalla regenza tgi examinescha la sia legalità. Chegl vala er per mintga midada u cumplettaziun posteriura dalla constituziun.</p>			
<p>Aboliziun da determinaziuns cuntradictoras Art. 68</p>	<p>Chella constituziun ramplazza las constituziuns digls cume-gns actuals Beiva, Cunter, Marmorera, Mulegns, Riompersonz, Salouf, Savognin, Sur e Tinizong-Rona.</p> <p>Cun l'antrada an vigour da chella constituziun èn cassos tot igls conclus digls cume-gns actuals, schinavant tgi tals</p>			

	cunterfon alla nova consti- tuziun.			
--	--	--	--	--

Referimaints dallas disposiziuns giuridicas decisivas:

- Constituziun cantunala digl cantun Grischun digls 14 da settember 2003 (CC; BR 110.100)
- Lescha digls cumegns digl cantun Grischun digls 17 d'otgover 2017 (LC; BR 175.050)

Tinizong, igls 5 d'otgober 2022
